

Ordforklaringer

Familiær hyperkolesterolemi: Familiær hyperkolesterolemi er en autosomalt dominant tilstand som skyldes en mutasjon i low density lipoprotein (LDL)-reseptor-genet. Tilstanden er karakterisert ved hyperkolesterolemi, xantomer og økt risiko for hjerte- og karsykdom. Tilstanden forekommer med en hyppighet på mellom 1/300 og 1/500 i ulike populasjoner. Diagnosen kan enten stilles ved bruk av kliniske og biokjemiske kriterier eller ved påvisning av en mutasjon i genet for LDL-reseptoren.

Se oversikt over doktoravhandlinger i seksjonen Oss imellom på side 660

Demens i familien

Nær halvparten av de pårørende til pasienter med demens har stressrelaterte symptomer, og en firedel kan ha en depresjon.

Å være pårørende til en pasient med demens er assosiert med økt risiko for stressrelaterte helseplager. Ingun Ulstein og kolleger ved Geriatrik avdeling og Nasjonalt kompetansesenter for demens, Ullevål universitetssykehus, har kartlagt pårørendes situasjon. – Halvparten av de pårørende har til dels alvorlige stressrelaterte symptomer, en firedel har en sannsynlig depresjon. Endret atferd og symptomer på psykiatrisk

Ingun Ulstein. Foto Alf T. Bøhler, Kåre Eide, Bildebanken UUS

sykdom hos pasienten var hovedårsaken til emosjonelle påkjenninger hos pårørende og negative følelser overfor pasienten. Tiden pårørende brukte til å hjelpe og assistere, og pasientens funksjonsevne med henblikk på daglige gjøremål var også viktig, sier Ulstein.

Ulstein undersøkte også om psykososial intervensjon og opplæring i strukturert problemløsning kan redusere pårørendes belastning. – Våre resultater viser at pårørende til kvinnelige demenspasienter, dvs. ektemenn og voksne barn kan ha nytte av å lære teknikker for å takle de psykiske symptomene og endringer i atferd som følger sykdomsutviklingen. Mannlige pasienter representerer en større utfordring. Her har pårørende som for en stor del var hustruer, behov for et mer intensivt, individualisert opplegg, sier hun.

Ulstein forsvarte avhandlingen *Dementia in the family* for Ph.D.-graden 14.12. 2007.

Anne Forus
anneforu@online.no
Tidsskriftet

Pasienters erfaringer med genetisk risiko for hjertesykdom

Sykdomsbelastningen i slekten er avgjørende for pasienters oppfatning av risiko, og pasienters begreper om risiko er ofte forskjellig fra medisinsens risikobegrep.

I sin doktoravhandling har Jan C. Frich undersøkt hvordan personer med familiær hyperkolesterolemi forstår og håndterer sin tilstand. Studien er basert på intervjuer med 40 pasienter rekruttert fra Lipidklinikken, Medisinsk avdeling, Rikshospitalet.

– Deltakernes oppfatning av egen risiko kunne variere over tid, med endringer i alder, nye tilfeller av hjerte- og karsykdom i familien, eller ved at man ble foreldre. Leger bør ta hensyn til dette når de kommuniserer med pasienter, og det kan være nyttig å kartlegge pasientens vurdering av egen risiko, sier Frich.

– De fleste deltakerne i studien assosierte hjertesykdom med en usunn, middelaldrende mann som gjerne var forretningsmann eller drosjesjåfør. Kvinner fortalte om hindringer i forbin-

delse med diagnose og behandling. Dette kan skyldes at også leger har stereotype oppfatninger om at hjertesykdom først og fremst rammer menn, sier han.

Han studerte også pasientenes erfaringer av skyld og skam. Han fant at pasientene kunne erfare skyld i forhold til hvordan de håndterte sin tilstand, men at terskelen for å oppleve skyld- og skamfølelse varierte.

Frich disputerte for dr.med.-graden med avhandlingen *Living with genetic risk of coronary heart disease: a qualitative interview study of patients with familial hypercholesterolemia* 15.2. 2008.

Oda Riska
oda.riska@legeforeningen.no
Tidsskriftet

Tips oss gjerne om doktoravhandlinger på tidsskriftet@legeforeningen.no

www.tidsskriftet.no/doktoravhandlinger